EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 08.07.1997
KOM(97) 350 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

Granskning, på grundval av den erfarenhet som gjorts, av rådets direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985 enligt dess artikel 30

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

Granskning, på grundval av den erfarenhet som gjorts, av rådets direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985 enligt dess artikel 30

I INLEDNING

Enligt artikel 30 i rådets direktiv 85/384/EEG skall kommissionen granska direktivet på grundval av den erfarenhet som gjorts och, om det behövs, till rådet överlämna förslag till ändringar, sedan den rådgivande kommittén rådfrågats.

Enligt samma artikel skulle en rapport om denna granskning ha lämnats under år 1990. Att rapporten blivit försenad beror på följande förhållanden:

För det första har införlivandet av direktiv 85/384/EEG med nationell lagstiftning i flera medlemsstater skett långt efter den föreskrivna tidsfristen (den 5 augusti 1987 för huvuddelen av direktivet och den 5 augusti 1988 vad gäller artikel 22). Så till exempel införlivades direktivet först år 1990 i Belgien och 1993 i Grekland. I Italien skedde det endast delvis 1992, varefter större delen av direktivet införlivades 1995.

Tysklands enande den 3 oktober 1990 fick till följd inte endast att även de nya tyska delstaterna måste införliva direktiv 85/384/EEG och att denna process alltså ännu inte var avslutad för Tysklands del, utan också att samtliga medlemsstater måste införliva artikel 8 i direktiv 90/658/EEG av den 4 december 1990 om ändring av vissa direktiv om erkännande av yrkesbehörighet efter Tysklands enande (EGT nr L 353, 17.12.1990), genom vilken artikel 6 i direktiv 85/384/EEG upphävdes.

Slutligen har ikraftträdandet av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (1.1.1994) och Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till Europeiska gemenskapen (1.1.1995) behövt beaktas i granskningen. Det var nödvändigt att vänta någon tid för att kunna fastställa hur och i vilken omfattning dessa händelser påverkade tillämpningen av direktivet. Att överlämna en utvärdering, baserad på tolv stater, skulle inte ha varit godtagbart vid en tidpunkt då gemenskapen hade utvidgats till femton medlemsstater. I Österrike genomfördes till exempel införlivandet i oktober 1995.

Dessa anledningar till att utarbetandet av denna rapport försenats har vid flera tillfällen förklarats och påpekats för medlemsstaterna, som allmänt har lämnat sitt godkännande.

II DIREKTIV 85/384/EEG

1. Rådets direktiv 85/384/EEG av den 10 juni 1985 (EGT nr L 233, 21.8.1985) antogs efter långa och svåra förhandlingar, som pågick under nästan 18 år.

   Resultatet blev därför med nödvändighet i många avseenden en kompromiss mellan medlemsstaterna. Till skillnad från direktiven om erkännande av behörighetsbevis inom medicinska yrken innehåller inte direktiv 85/384/EEG minimikrav på utbildningen inom arkitektur utan endast kvalitativa (artikel 3) och kvantitativa (artikel 4) kriterier för att ett behörighetsbevis skall kunna erkännas på gemenskapsnivå (bestämmelserna om förfarandet vid detta erkännande återfinns i artiklarna 7 och 8).

   Den tid som krävdes för de förhandlingar som ledde fram till att direktiv 85/384/EEG antogs och detta direktivs särskilda egenskaper i förhållande till direktiven om erkännande av behörighetsbevis inom medicinska yrken ger tydligt uttryck för hur komplicerat, känsligt och svårbehandlat arkitekturområdet är. Den viktigaste orsaken till dessa svårigheter har varit skillnaderna, som ibland är mycket långtgående, mellan regelverken på arkitekturområdet i gemenskapens medlemsstater. Utvidgningarna av gemenskapen under 1973 och 1981 innebar att ytterligare fyra regelverk måste beaktas, vilket inledningsvis gjorde förhandlingarna ännu mer komplicerade.

   Man måste nämligen ta hänsyn till att arkitekturområdet i vissa medlemsstater inte är reglerat (Irland, Danmark, Sverige och Finland inom gemenskapen och inom EES t.ex. Norge). I andra medlemsstater är endast yrkestiteln arkitekt skyddad (detta gäller t.ex. Nederländerna, Storbritannien och Tyskland). I andra medlemsstater är slutligen arkitekttiteln skyddad samtidigt som (med några sällsynta undantag) arkitekterna har monopol på verksamheten (så är fallet t.ex. i Spanien, Belgien och Frankrike). Innehållet i och omfattningen av arkitekturområdet (dvs. arkitekternas befogenheter och skyldigheter) varierar också mycket mellan medlemsstaterna. De svårigheter som orsakas av dessa, ibland betydande, skillnader i regelverken om arkitektyrket och arkitekturområdet är orsaken till att det inte finns någon exakt definition av arkitekturområdet i direktiv 85/384/EEG. (Se styckena 7, 9 och 10, beaktandemeningen oräknad, i ingressen och artikel 1.2.)

2. Det skall påpekas att direktiv 85/384/EEG gäller behörighetsbevis som ger tillträde till arkitekturområdet och därigenom det yrkesmässiga erkännandet av dessa bevis. Detta erkännande gäller vidare endast behörighetsbevis som utdelats av medlemsstaterna i gemenskapen till medborgare i dessa stater. I och med att Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) trädde i kraft den 1 januari 1994 blev samma bestämmelser tillämpliga i fråga om Island, Norge och (sedan den 1 maj 1995) Liechtenstein. Vad gäller Österrike, Finland och Sverige blev bestämmelserna även i dessa länder tillämpliga från och med den 1 januari 1994 enligt EES-avtalet och därefter, från och med den 1 januari 1995, inom ramen för Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

3. Direktiv 85/384/EEG innehåller två grupper av bestämmelser om behörighetsbevis som ger tillträde till arkitekturområdet. Den första (kapitel 2) gäller den generella ordningen som beskrivs i punkt 1. Den andra (kapitel 3) syftar till att reglera ordningen med "erkända rättigheter", dvs. det ömsesidiga erkännandet av vissa behörighetsbevis (som redovisas i en uttömmande förteckning). Det kan förekomma att dessa behörighetsbevis inte uppfyller de minimikrav som föreskrivs i artiklarna 3 och 4 i kapitel 2; däremot måste kravet uppfyllas att de studier som lett till att bevisen utfärdades hade påbörjats senast under det tredje läsåret efter anmälan av direktiv 85/384/EEG (5 augusti 1985), dvs. under läsåret 1987/1988. Inom ramen för Avtalet om Europeiska ekonomiska gemenskapen (1986) och anslutningsfördragen (1995) utökades listan över "erkända rättigheter" med sådana som förekommer i de stater med vilka de tre anslutningsfördragen slöts (i fråga om utvidgningen 1986 skedde detta genom två rådsdirektiv: 85/614/EEG av den 20 december 1985 och 86/17/EEG av den 27 januari 1986).

Direktivet innehåller även bestämmelser om åtgärder för att underlätta det faktiska utövandet av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster (kapitel 5).

4. Någon fullständig harmonisering av arkitektutbildningarna genomförs dock inte i och med direktivet. Det kan därför finnas andra arkitektutbildningar som inte överensstämmer med direktivet, men som ändå är fullt tillfredsställande. Det kan också förekomma att en person har fullgjort en del av sin utbildning i ett medlemsland och en annan (t.ex. praktiken) i ett annat medlemsland. I ett sådant fall kan det inträffa att hans/hennes behörighetsbevis inte omfattas av direktivet (varken enligt de nya bestämmelserna eller med stöd av "erkända rättigheter"). Alla sådana utbildningar (och de behörighetsbevis de leder fram till) måste dock beaktas enligt den tolkning domstolen gör av artikel 52 i EG-fördraget i sin dom av den 7 maj 1991 i fall C-340/89, Vlassopoulou. Denna praxis innebär att om en värdmedlemsstat mottar en ansökan om att få utöva ett reglerat yrke från en person som flyttar inom gemenskapen och som i sitt ursprungsland, eller i det land han/hon närmast kommer ifrån, är behörig att utöva detta yrke, skall värdstaten vara skyldig att beakta den sökandes behörighetsbevis och yrkeserfarenhet. Om dessa kvalifikationer är likvärdiga med dem som krävs i den nationella lagstiftningen för verksamhet inom arkitekturområdet skall den sökande förklaras behörig. Om så inte är fallet, skall han/hon kunna komplettera sin utbildning med de delar som fattas. Slutligen skall varje administrativt beslut innehålla en motivering och kunna överklagas på rättslig väg, så att dess förenlighet med gemenskapsrätten kan prövas.

5. Det erkännande som avses i direktivet (och även ett erkännande som direkt grundas på artikel 52 i EG-fördraget) är endast tillämpligt på behörighetsbevis som EU-medborgare har förvärvat i någon av unionens medlemsstater. Då det gäller behörighetsbevis från tredje land är erkännandet inte obligatoriskt, och varje medlemsstat är ensamt behörig att fatta beslut. Det faktum att ett behörighetsbevis, som utfärdats i tredje land, erkänts av en medlemsstat medför inte någon skyldighet för övriga medlemsstater att också erkänna detta bevis (jfr domstolens domar av den 9 februari 1994 i fallen C-319/92, Haim, och C-154/93, Tawil-Albertini).

6. I fråga om den rättsliga definitionen av arkitekturområdet och de rättsliga ramarna för arkitektyrket (t.ex. rättigheter och skyldigheter, befogenheter, bestämmelser om vad som är oförenligt med verksamhet som arkitekt) är det värdmedlemsstatens nationella lagstiftning som gäller. Detta innebär att yrkesutövare som flyttar inom gemenskapen skall ha samma rättsliga status som de som förvärvat sina kvalifikationer i värdmedlemsstaten. En följd av detta kan bli att vissa verksamheter, som den som flyttar kunde utöva i sitt ursprungsland, eller i det land han/hon närmast kommer ifrån, inte längre är tillåtna för honom/henne i värdsmedlemsstaten.

III INFÖRLIVANDE

Som tidigare påpekats, har det förekommit – ibland betydande – förseningar i införlivandet av direktiv 85/384/EEG med nationell lagstiftning. Nu kan dock det allmänna läget betraktas som i stort sett tillfredsställande. Konkreta problem förekommer framför allt i Italien och beror på att förfarandena är alltför tidskrävande och tungrodda.

Införlivandet av direktiv 85/384/EEG har föranlett Europeiska gemenskapernas domstol att utfärda några domar. Domstolen har förklarat att Italien inte har uppfyllt sina förpliktelser enligt EEG-fördraget genom att inte inom föreskriven tid vidta åtgärder för att införliva direktiven 85/384/EEG, 85/614/EEG och 86/17/EEG (dom av den 11 juli 1991 i fall C-296/90).

Vidare har domstolen förklarat att Grekland inte har uppfyllt sina förpliktelser enligt EEG-fördraget genom att inte inom föreskriven tid vidta åtgärder för att införliva direktiven 85/384/EEG, 85/614/EEG och 86/17/EEG (dom av den 7 november 1991 i fall C-309/90). Domstolen har dessutom förklarat att Grekland inte heller har uppfyllt sina förpliktelser enligt artiklarna 50 och 59 i EEG-fördraget genom att upprätthålla bestämmelser som inte uttryckligen ger medborgare i andra medlemsstater rätt att upptas som ordinarie medlemmar i den grekiska ingenjörskammaren, ett medlemskap som bland annat är en av förutsättningarna för och underlättar tillträdet till arkitektyrket och till verksamhet inom arkitekturområdet i Grekland. (Dom av den 14 juli 1988 i fall C-38/87; i sin dom av den 30 januari 1992 i fall C-328/90 förklarade domstolen därefter att Grekland hade brutit mot artikel 171 i EEG-fördraget genom att inte följa den nämnda domen av den 14 juli 1988.)

Förutom de tre ovannämnda förfaranden om överträdelse som lett till dom, pågår för närvarande ytterligare tre förfaranden om överträdelse, mot Spanien, Italien och Luxemburg, de två första på grund av bristande införlivande (vad gäller förfarandet mot Spanien, i vilket enbart en punkt kvarstår, se avsnitt 5 nedan) och den sista för bristande tillämpning av direktivet i fråga.

Sedan 1987 har totalt 42 anmälningar lämnats in. Dessa anmälningarna gäller huvudsakligen uteblivet eller försenat införlivande eller bristande införlivande eller tillämpning av direktiv 85/384/EEG. Vissa av dessa anmälningar gav upphov till de förfaranden om överträdelse som redan omnämnts, andra kunde åtgärdas sedan kommissionen vänt sig till medlemsstaten ifråga och andra visade sig vara ogrundade eller irrelevanta. För ögonblicket handläggs fyra anmälningar (två mot Belgien och två mot Österrike).

Sammanfattningsvis kan sägas att införlivandet av direktiv 85/384/EEG har varit en lång och ibland svår process. Förfarandet är ännu inte formellt avslutat och det uppstår fortfarande svårlösta konkreta fall. Kommissionen har regelbunden kontakt med anmälarna och medlemsstaterna, och i tillämpliga fall kommer förfaranden om överträdelse enligt artikel 169 i EG-fördraget att inledas.

IV UTVÄRDERING AV EFFEKTERNA AV DIREKTIVET

1. Sedan 1987 (då införlivandet av direktiv 85/384/EEG i stort sett skulle vara avslutat) finns ett system, som införts av kommissionen, för informationsutbyte mellan medlemsstaterna i fråga om statistik om arkitekternas rörlighet inom gemenskapen. Dessa uppgifter gör det möjligt att få grepp om de faktiska förhållandena som i stort ger en ganska sammansatt bild.

   Det framgår av denna statistik att arkitekterna inte flyttar inom gemenskapen i någon uppseendeväckande hög utsträckning. Framför allt gäller detta etablering av verksamhet. Man bör dock ta hänsyn till att det är möjligt att statistiken inte ger en helt fullständig bild av situationen. I de länder där verksamheten inte är reglerad är det nämligen mycket svårt och ibland till och med omöjligt att skaffa fram tillförlitliga uppgifter, eftersom det inte finns något obligatoriskt krav på att arkitekter skall tas upp i ett register eller tillhöra en yrkesorganisation. Det är dessutom ofta svårt att få fram uppgifter, också i länder där tillträdet till arkitekturområdet är reglerat, då det endast rör sig om tillhandahållande av tjänster, eftersom de formaliteter som krävs för sådana tjänster är enklare och mindre betungande (och ibland till och med saknas, i lagtexten eller i praktiken). Alla dessa faktorer måste beaktas fullt ut när man utvärderar effekterna av direktiv 85/384/EEG.

2. Inte desto mindre är det obestridligt att arkitekternas rörlighet inom gemenskapen inte är av någon uppseendeväckande omfattning. Den tillgängliga statistiken täcker huvudsakligen etablering av verksamhet, och de krav som därvid ställs i ekonomiskt, finansiellt, socialt och kulturellt avseende förklarar att antalet registrerade fall är så litet.

   I det sammanhanget bör man ta med i bedömningen att direktivet trots allt har möjliggjort en viss rörlighet bland arkitekter och även det ömsesidiga erkännandet av de behörighetsbevis för arkitekter som omfattas av direktivet. Mellan 1987 och 1995 har minst 1 500 arkitekter utnyttjat direktiv 85/384/EEG. Dessutom är särskilt artikel 3 fortfarande en viktig referensram för arkitektutbildningar inom och även utom EG.

   Direktivet har alltså inneburit ett steg framåt och ger obestridliga fördelar jämfört med direktiven 89/48/EEG och 92/51/EEG, genom vilka en generell ordning infördes för erkännande av behörighetsbevis. Denna ordning innebär inte något automatiskt erkännande av behörighetsbevis, i de fall det inte finns någon samordning av utbildningen, men ger däremot värdmedlemsstaten möjlighet att kräva kompenserande åtgärder av den som flyttar inom gemenskapen om det finns betydande skillnader i innehåll eller längd mellan dennes utbildning och den som värdlandet kräver för tillträde till det yrke eller den verksamhet det gäller. Dessutom innehåller direktiv 85/384/EEG – till skillnad från direktiven om den generella ordningen – särskilda bestämmelser för de fall då det endast rör sig om tillhandahållande av tjänster, vilket är mycket vanligt inom arkitekturområdet. Genom direktiv 85/384/EEG får den som flyttar inom gemenskapen mer omfattande rättigheter än genom direktiv 89/48/EEG.

Alla dessa skäl talar för att direktiv 85/384/EEG även fortsatt är till påtaglig nytta och ger reella fördelar, trots antagandet av de två direktiv som nämnts tidigare. Den generella ordningen har dessutom införts betydligt senare och har ännu inte etablerats fullständigt i alla medlemsstater. Slutsatsen måste därför bli att direktivet fortfarande förtjänar sin plats bland de sektorsinriktade direktiven om erkännande av yrkeskvalifikationer.

3. Direktiv 85/384/EEG hänvisar till Rådgivande kommittén för arkitektutbildning. Denna kommitté består av tre experter från varje medlemsstat som representerar de yrkesverksamma, universiteten och de behöriga myndigheterna (Rådets beslut 85/385/EEG). Denna kommitté har i uppgift att bidra till att säkerställa en jämförelsevis hög nivå på utbildningen på arkitekturområdet inom gemenskapen. Den antar rapporter och rekommendationer på utbildningsområdet och kommer med synpunkter i de fall ett examensbevis ifrågasätts (se artikel 7 till 9 nedan). Kommittén har två arbetsgrupper, "Utbildning" och "Examensbevis". Sedan 1987 har den sammanträtt åtta gånger och har då antagit de rapporter, rekommendationer och synpunkter som omnämns i bilagan till denna rapport.

V ANALYS AV DE VIKTIGASTE ARTIKLARNA I DIREKTIVET

ARTIKEL 1

I denna artikel definieras det faktiska tillämpningsområdet för direktiv 85/384/EEG. Det hänvisas till "arkitektur", inte till "arkitekter", eftersom i många medlemsstater även andra än arkitekter är behöriga till verksamhet inom arkitekturområdet. Detta, tillsammans med de stora skillnaderna i lagstiftningen mellan medlemsstaterna, är även förklaringen till att uttrycket "vanligtvis" används i punkt 2 (se även styckena 9 och 10, beaktandemeningen oräknad, i ingressen).

ARTIKEL 2

Genom denna artikel bekräftas den grundläggande principen om likvärdighet mellan behörighetsbevis och ömsesidigt erkännande av dem mellan medlemsstaterna. Detta innebär att en arkitekt som flyttar inom gemenskapen skall ha samma rättigheter, befogenheter och skyldigheter i värdstaten som de arkitekter som förvärvat sina kvalifikationer där.

Beträffande denna artikel har kommissionen inlett ett förfarande om brott mot gemenskapslagstiftningen mot Spanien. Enligt den lag genom vilken direktivet införlivades i det landet skall en arkitekt som flyttar inom gemenskapen, då det gäller vissa verksamheter inom arkitekturområdet, ha de befogenheter som anges i ursprungslandets lagstiftning och inte de, mer vittgående, som följer av den spanska lagstiftningen.

ARTIKEL 3

I denna artikel anges referensramarna för de kursplaner som anger kraven för examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis som erkänns ömsesidigt av medlemsstaterna. Dessa ramar är ganska allmänt hållna och tar endast upp de viktigaste kvalitetsprinciper som kursplanerna skall följa för att kunna erkännas enligt direktiv 85/384/EEG[1].

ARTIKEL 4

1. Artikel 4 innehåller bestämmelser om den längd en utbildning skall ha för att kunna erkännas enligt direktivet. Undantaget till förmån för "Fachhochschulen" i Förbundsrepubliken Tyskland har behandlats i en särskild rapport från kommissionen (Dok. KOM(95) 672, 15.12.1995). Genom domstolens praxis har en precisering gjorts av villkoren för att terminer med praktisk utbildning på ett tillfredsställande sätt skall kunna ingå i kursplanerna för arkitektutbildningen (domar av den 21 januari 1992, fall C-310/90, och 8 april 1992, fall C-166/91).

   Arkitektutbildningarnas totala längd skall omfatta antingen minst fyra års studier på heltid eller minst sex års studier på deltid, varav minst tre på heltid, i båda fallen vid ett universitet eller en därmed jämförlig läroanstalt. Utbildningarna skall alltid avslutas med en godkänd examen på universitetsnivå.

2. År 1992 antog Rådgivande kommittén för arkitektutbildning en rekommendation till medlemsstaterna om att förlänga utbildningstiden för arkitekter till fem år, följt av två års obligatorisk praktik.

   Denna rekommendation diskuterades av medlemsstaterna under 1993 och 1994 (inom ad hoc-gruppen bestående av högre tjänstemän med ansvar för den fria rörligheten inom arkitekturområdet, och under 1994 med deltagande av de länder som då ansökte om anslutning till gemenskapen). I fråga om praktiktiden framkom det därvid att ingen medlemsstat var för att en **obligatorisk** praktik på **två** år skulle införas på unionsnivå. Vad gäller frågan om utbildningens längd visade det sig inte finnas någon enighet om att införa ett obligatoriskt krav på fem år.

   I sakfrågan förefaller det inte nödvändigt att göra något som redan tillåts i direktiv 85/384/EEG obligatoriskt. De medlemsstater som så önskar kan införa ett utbildningssystem som bygger på rekommendationen (vilket senare skedde i Nederländerna år 1995). Kommissionen föreslår således ingen ändring av denna punkt.

---

1 Det skall påpekas att de nederländska myndigheterna i december 1993 av universitetet i York (Institute of Advanced Architectural Studies) beställde en jämförande undersökning av arkitektutbildningarna i Nederländerna, Spanien, Tyskland, Belgien, Frankrike och Storbritannien. Denna undersökning byggde på kriterierna i artikel 3 och genomfördes självständigt i förhållande till de nederländska myndigheterna. Av undersökningen framgår att arkitektutbildningen i Nederländerna ger studenterna möjlighet att nå en kompetensnivå som överensstämmer med artikel 3 och som är jämförbar med nivån hos studenterna i de andra länder som ingick i undersökningen. Den nederländska utbildningen kan ytterligare förbättras i fråga om den praktiska undervisningen.

3. Punkt 2 innehåller en särskild ordning för alternativ till de klassiska utbildningsvägarna. Två utbildningsbevis har hittills godkänts enligt det förfarande som beskrivs nedan (artikel 7–9), nämligen "Part II"-examen vid RIBA (Royal Institute of British Architects), 1988, och den franska "DPLG" (architecte diplômé par le gouvernement) inom ramen för fortbildning i yrkeslivet och en social reformplan, 1994 – i det senare fallet trots avstyrkande från Rådgivande kommittén (se nedan).

ARTIKEL 7–9

Dessa artiklar gäller förfarandet för erkännande av ett examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis inom arkitekturområdet (med undantag av s.k. erkända rättigheter; se nedan artikel 10–15). Det rör sig om ett förfarande med flera moment, som inleds med att en medlemsstat anmäler ny utbildning som den anser överensstämma med artiklarna 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG. Därefter har övriga medlemsstater och kommissionen tre månader på sig att göra invändningar i fråga om utbildningens överensstämmelse. Om så sker hänskjuts ärendet till Rådgivande kommittén som skall avge ett yttrande (utan tvingande verkan) om överensstämmelsen inom tre månader från det att ärendet hänskjutits till kommittén. Därefter kan medlemsstaten dra tillbaka eller ändra sin anmälan eller kommissionen inleda ett förfarande enligt artikel 169 i EG-fördraget (i båda fallen inom tre månader efter det att yttrandet avgivits). Om så inte sker offentliggörs behörighetsbeviset i den lista som avses i artikel 7 och blir ömsesidigt erkänt i medlemsstaterna (jfr även artikel 8).

Då det i stället gäller att avföra ett behörighetsbevis från samma lista är förfarandet följande enligt artikel 9: Om en medlemsstat eller kommissionen finner att ett behörighetsbevis inte längre överensstämmer med direktivet kan de vända sig till Rådgivande kommittén som skall avge ett yttrande (utan tvingande verkan) inom tre månader. När kommissionen drar tillbaka ett behörighetsbevis som är uppfört på de offentliggjorda listorna enligt artikel 7, sker det antingen i samförstånd med den berörda medlemsstaten eller efter en dom i EG-domstolen.

Mellan 1987 och 1997 har Rådgivande kommittén avgivit tio yttranden (nio enligt artikel 8 och ett enligt artikel 9) om behörighetsbevisens överensstämmelse med kriterierna i artiklarna 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG. Två yttranden har varit positiva och åtta negativa (bl.a. yttrandet enligt artikel 9). Två av dessa yttranden har inte följts (bl.a. yttrandet enligt artikel 9).

Listan över de examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis inom arkitekturområdet som erkänns ömsesidigt av medlemsstaterna (se artikel 7.2 i direktiv 85/384/EEG) ingår i meddelande 96/C 205/05 (EGT nr C 205, 16.7.1996, s. 6).

Ett inslag i förfarandet bör förtydligas: När det ifrågasätts om ett behörighetsbevis som skall offentliggöras i listan är förenligt med direktivet skall enligt texten i artikel 8 ärendet föreläggas Rådgivande kommittén före utgången av den tremånadersperiod under vilken invändningar skall kunna göras. Detta har ofta visat sig ogörligt, eftersom invändningarna vid flera tillfällen har överlämnats på den sista dagen av tidsfristen. Det är därför lämpligt att föreskriva att kommissionen skall hänskjuta ärendet till Rådgivande kommittén senast inom två månader från det att tidsfristen gått ut för att bestrida det anmälda behörighetsbevisets överensstämmelse med direktiv 85/384/EEG.

ARTIKEL 10–15

1. Kapitel 3 i direktiv 85/384/EEG innehåller ordningen för de s.k. erkända rättigheterna. Syftet med denna ordning är att säkerställa erkännandet av behörighetsbevis inom arkitektur som erhållits efter utbildningar från tiden innan direktivet antogs eller trädde i kraft. Det var nämligen nödvändigt att se till att rättigheterna bevarades för de personer som redan hade förklarats behöriga – eller inom kort skulle förklaras behöriga – till verksamhet inom arkitekturområdet innan direktivet antogs resp. trädde i kraft. Artikel 10 i direktivet avser därför de behörighetsbevis som anges i artikel 11 i de fall innehavarna av bevisen redan hade tilldelats dem den dag då direktivet anmäldes (5 augusti 1985) eller hade inlett de studier som leder till dessa bevis senast under det tredje läsåret efter anmälan av direktivet (dvs. senast under läsåret 1987/1988). Dessa tidsfrister gäller även spanska och portugisiska behörighetsbevis, eftersom Spaniens och Portugals anslutning till gemenskaperna ägde rum den 1 januari 1986. För de länder som anslöt sig till Europeiska unionen år 1995 är det anslutningsdatum som ligger till grund för att beräkna tidsfristerna för erkända rättigheter för innehavare av behörighetsbevis från dessa länder. Rättigheterna gäller därför studier som leder fram till sådana bevis och som inleds senast under läsåret 1997/1998. Vad gäller de Efta-stater som omfattas av EES-avtalet skall studierna ha påbörjats senast under läsåret 1996/1997 beträffande Island och Norge samt senast under läsåret 1997/1998 beträffande Liechtenstein.

2. EG-domstolen har i sin praxis gjort en tydlig åtskillnad mellan ordningen med "erkända rättigheter" (kapitel 3) och den generella ordningen i kapitel 2 (i direktiv 85/384/EEG), då det gäller behörighetsbevis som utfärdats efter de ovan redovisade tidpunkterna. Domstolen ställer nämligen den öppna ordningen i direktivets artikel 7–9 i motsats till den slutna – exceptionella och undantagsmässiga – ordningen med "erkända rättigheter". De artiklar som avser den senare ordningen skall därför tolkas strikt, och någon extensiv eller analogisk tolkning kan inte tillåtas. Domstolen har klart lagt fast dessa principer i sin dom av den 9 augusti 1994 i fall C-477/93, Dreessen/Conseil National de l'Ordre des Architectes de Belgique.

3. I denna fråga inlämnade Irland år 1990 en begäran om att listan över de irländska examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis som skall erkännas enligt principen om erkända rättigheter skulle ändras genom att ytterligare ett behörighetsbevis lades till. I den ursprungliga engelskspråkiga lydelsen begär Irland

"the following additional qualification to article 11(f) of the Directive – a certificate issued by the competent authorities to the effect that a person, who, on the date of entry into force of this Directive, had, over a period of at least five years prior to that date, pursued architectural activities, the nature and importance of which in the opinion of the competent authorities give that person an established right to pursue those activities".

Kommissionen tillmötesgick inte denna begäran. Som redan framhållits är ordningen exceptionell och undantagsmässig, och ett tillägg till listan över de behörighetsbevis som erkänns enligt denna ordning kan endast komma i fråga i extraordinära fall, som t.ex. vid nya staters anslutning till Europeiska unionen. Att på nytt ta upp frågan över tio år efter det att direktivet antogs skulle innebära att den jämvikt som uppnåtts i direktivet som helhet på nytt ifrågasattes.

Dessutom skulle det behörighetsbevis som föreslogs av de irländska myndigheterna endast utgöras av rent intyg om erfarenhet av verksamhet inom arkitekturområdet (ett område som varken är definierat eller reglerat i Irland), som enligt de irländska myndigheterna skulle bedömas ge de berörda "erkända rättigheter". Det rör sig alltså om ett fall som skiljer sig från dem som anges i strecksatserna 7 och 8 i artikel 11 h (Nederländerna) samt i strecksatserna 2 och 3 i artikel 11 i (Storbritannien), eftersom de behörighetsbevis som avses i dessa strecksatser (och som företer en viss likhet med den ändring som föreslås av Irland) i dessa länder avser intyg om behörighet och/eller inskrivning i ett register – en inskrivning som är nödvändig för att få bära yrkestiteln arkitekt, och som inte förekommer i Irland.

4. Även de nederländska myndigheterna har föreslagit ändringar i fråga om "erkända rättigheter". Vad gäller artikel 12 skulle de nederländska myndigheterna vilja få till stånd en förenkling. För de nederländska myndigheterna är artikelns lydelse så invecklad att det är svårt att avgöra vilka dokument ("intyg") som medlemsstaterna skall erkänna. Det handlar om (minst) två intyg:

   1. Ett intyg som bekräftar att innehavaren har fått tillåtelse att använda yrkestiteln arkitekt innan direktivet trädde i kraft, och

   2. Ett intyg som bekräftar att innehavaren har ägnat sig åt den aktuella verksamheten i minst tre på varandra följande år under de fem åren före "intygens utfärdande".

   Svårigheten ligger i att fastställa sambandet mellan dessa två intyg och det andra intygets exakta betydelse. Skall man förstå det som att intressenten skall ha ägnat sig åt den aktuella verksamheten under minst tre på varandra följande år under de fem år som föregick före utfärdandet av det första intyget (alltså under alla omständigheter före 1985/1987) eller under de fem år som föregick före inlämnandet av det intyg som krävs av innehavaren, t.ex. år 1995 (alltså mellan 1990 och 1995)?

   I det första fallet kan kravet på inlämnande av ett intyg om yrkeserfarenhet, enligt de nederländska myndigheterna, upphävas; det måste nämligen finnas en ömsesidig tillit mellan medlemsstaterna, för att de förvärvade rättigheter som beviljats i en mer eller mindre avlägsen tid i en medlemsstat, skall erkännas i de andra medlemsstaterna. I det andra fallet skall detta krav uttryckligen skrivas in i artikel 12. De nederländska myndigheterna föreslår därför att artikel 12 förenklas och till och med omformuleras.

   Generaladvokat Darmon gav en förklaring av denna artikel i sina slutsatser (punkt 28-32) i det tidigare nämnda fallet Dreessen (C-477/93). Enligt generaladvokat Darmons slutsatser är de bestämmelser som avses i första hand bestämmelserna i den medlemsstat som utfärdar utbildningsbeviset i fråga, ett bevis som endast kan hänföra sig till verksamhet som utövats inom denna medlemsstats territorium. När det i artikel 12 föreskrivs att "varje medlemsstat skall erkänna ett intyg som en annan medlemsstat utfärdat till en medborgare inom gemenskapen beträffande arkitektverksamhet som denna medborgare utövat under en viss tid, kan detta intyg endast – detta framstår klart genom hänvisningen till *"dessa bestämmelser"* – gälla verksamhet som utövats inom territoriet i den medlemsstat som utfärdat intyget. Följaktligen kan en medborgare inom gemenskapen som uteslutande har utövat sin

yrkesverksamhet i en medlemsstat inte hänvisa till något slag av intyg som någon annan medlemsstat utfärdat i fråga om denna verksamhet" (punkt 31–32 i slutsatserna). Vidare är den tidsperiod som är avgörande för om erkännande skall ges perioden före anmälan av direktiv 85/384/EEG (5 augusti 1985) i fråga om första strecksatsen och perioden före genomförandet av samma direktiv (vilket inte i något fall kan innebära ett senare datum än den 5 augusti 1987) i fråga om andra strecksatsen. Det är allra senast vid dessa tidpunkter som de berörda personerna måste ha erhållit tillstånd att bära yrkestiteln arkitekt och även ha uppfyllt de villkor som gäller verksamhet inom arkitekturområdet. Av dessa skäl anser kommissionen att en ändring av artikeln i fråga inte är nödvändig.

De nederländska myndigheterna önskade även en ändring av åttonde strecksatsen i artikel 11 h med motiveringen att ålderskriteriet utgör ett hinder. De föreslår att ålderskravet skall ersättas med krav på minst tio års yrkeserfarenhet inom området innan direktiv 85/384/EEG trädde i kraft. Av sista stycket i artikel 11 h framgår dock att den ifrågasatta bestämmelsen har karaktär av provisorisk övergångsåtgärd och på sikt kan komma att upphävas även inom Nederländerna. Att nu ersätta den med en ny bestämmelse skulle inverka negativt på strukturen i bestämmelsen och på den allmänna jämvikten i ordningen för erkända rättigheter.

Kommissionen har således inte för avsikt att föreslå någon ändring av listan över erkända rättigheter förutom ett upphävande av artikel 15 som av uppenbara skäl inte längre är relevant.

ARTIKEL 16–32

Vad gäller etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster anser kommissionen att de ändringar som eventuellt bör göras i huvudsak bör inriktas på att skapa klarhet i förfarandena för tillträde till verksamhet inom arkitekturområdet så att dessa blir effektivare och snabbare samt på att ändra eller upphäva vissa artiklar som inte längre är tillämpliga.

I detta syfte föreslås att artikel 24 i direktiv 85/384/EEG ändras så att en tydlig åtskillnad görs mellan fall av etablering och fall av tillhandahållande av tjänster (denna fråga har för övrigt även väckts av Nederländerna). Enligt denna artikel skall nämligen den som flyttar inom gemenskapen visa intyg om konkursfrihet och ordnad ekonomi. Detta krav är mycket ofta ytterst betungande och hindrande för dem som tillhandahåller tjänster. Vidare är hänvisningen i artikel 24.1 till en föregående tillämpning av artiklarna 17 och 18 (som specifikt gäller etableringsrätten) inte förenlig med vad som gäller för tillhandahållande av tjänster.

Kommissionen föreslår därför att en mening skall läggas till i artikel 24.1 som klargör att den information som lämnas i enlighet med artiklarna 17 och 18 gäller fall av etablering, och att det vid fall av tillhandahållande av tjänster är artikel 22 som skall tillämpas.

Däremot kan kommissionen inte ställa sig bakom Nederländernas begäran att det nederländska systemet med en central registreringsmyndighet skall göras obligatoriskt. Om artikel 28 införlivas på ett korrekt sätt är den med nuvarande skrivning tillräcklig för att lösa de problem som kan uppstå inom detta område.

Slutligen kommer det att finnas en bestämmelse av vedertaget slag om införlivandet av direktivet. Den sista dag för detta som kommer att anges är den 31 december 1999.

VI TREDJE LAND OCH UNIONENS UTVIDGNING

1. Kommissionen avser inte att följa ett förslag från Frankrike om att Rådgivande kommittén skall ges till uppgift att bedöma behörighetsbevis från tredje land. Rekommendation 85/386/EEG om behörighetsbevis från tredje land är nämligen inte juridiskt tvingande. Vidare har Rådgivande kommittén för arkitektutbildning inte någon behörighet att bedöma sådana bevis från tredje land enligt det rådsbeslut genom vilket kommittén inrättades. Den har inte ens någon beslutsbehörighet i fråga om bevis som utfärdats inom gemenskapen utan endast behörighet att avge yttranden utan tvingande verkan.

   Vad gäller direktiv 89/48/EEG och den generella ordningen för erkännande av behörighetsbevis rör det sig där inte om något automatiskt erkännande av behörighetsbevis som i direktiv 85/384/EEG. Vidare kan behörighetsbevis från tredje land inte erkännas på unionsnivå inom ramen för den generella ordningen förrän innehavaren (som skall vara EU-medborgare) har tre års yrkeserfarenhet, intygad av den medlemsstat som först erkänt behörighetsbeviset.

   Det bör erinras om att ett liknande förslag som avsåg området medicinska yrken mottogs negativt av myndigheterna i medlemsstaterna och att någon enighet till förmån för Frankrikes inställning inte uppnåddes vid sammanträdet i oktober 1995 i ad hoc-gruppen bestående av högre tjänstemän med ansvar för den fria rörligheten inom arkitekturområdet.

   Slutligen har såväl gemenskapen som medlemsstaterna behörighet i de ärenden förslaget gäller (domstolens yttrande nr 1/94 av den 15 november 1994), i så måtto att gemenskapen inte har ensam behörighet då det gäller medborgare i tredje land och att en inte obetydlig andel av ärendena just skulle gälla medborgare i tredje land.

   Av dessa skäl anser kommissionen inte att det är möjligt att överlåta bedömningen av behörighetsbevis från tredje land till Rådgivande kommittén för arkitektutbildning.

2. För berörda parters kännedom erinras om att Rådgivande kommittén i juni 1994 antog ett uttalande, i vilket den uttryckte sin önskan att i samband med kommande utvidgningar rådfrågas om listan över de behörighetsbevis inom arkitekturområdet i ansökarländerna som skall erkännas enligt ordningen för erkända rättigheter. Kommittén uttryckte även vid samma tillfälle sin oro beträffande vissa behörighetsbevis inom arkitekturområdet som erkändes i samband med EES-avtalet och utvidgningen 1995, också enligt ordningen för erkända rättigheter. Detta uttalande överlämnades till medlemsstaternas företrädare vid sammanträdet i oktober 1994 i ad hoc-gruppen bestående av högre tjänstemän med ansvar för den fria rörligheten inom arkitekturområdet.

VII SLUTSATSER

Kommissionen har, mot bakgrund av ovanstående, för avsikt att lägga fram ett förslag till direktiv om ändring av direktiv 85/384/EEG. I enlighet med artikel 3b i EG-fördraget kommer detta förslag att begränsas till de ändringar som visat sig nödvändiga. På sikt, när den generella ordningen ytterligare befästs, kommer det att finnas anledning att noga överväga frågan om arkitekturområdet skall integreras i den generella ordningen enligt direktiv 89/48/EEG. I detta sammanhang bör det påminnas om att kommissionen, i enlighet med artikel 13 i direktiv 89/48/EEG, har lagt fram en lägesrapport om tillämpningen av den generella ordningen för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning (Dok. KOM(96) 46). Enligt denna rapport är det ännu för tidigt att dra några definitiva slutsatser om den generella ordningen. Det påpekas vidare att den undersökning som skall göras 1999 om tillämpningen av direktiv 92/51/EEG kommer att ge kommissionen möjlighet till förnyad granskning av hur den generella ordningen fungerar i sin helhet.

Med tanke på de framtida utvidgningarna är det också nödvändigt att överväga Rådgivande kommitténs roll i framtiden och en ersättning på sikt av det nuvarande förfarandet för bedömning av behörighetsbevis (artikel 7–9 i direktivet) med ett kommittéförfarande liknade det i artikel 15 i direktiv 92/51/EEG.

Det planerade förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv kommer i stora drag att omfatta följande:

(1) En hänvisning till att kommissionen, enligt artikel 30 i direktiv 85/384/EEG, skall granska det direktivet på grundval av den erfarenhet som gjorts och, om det behövs, överlämna förslag till ändringar, sedan den rådgivande kommittén rådfrågats.

(2) Ett klarläggande av förfarandet i direktivets artikel 8, genom vilket kommissionen ges en tidsfrist för att framlägga ärenden inför Rådgivande kommittén med anledning av att tvivel beträffande anmälda behörighetsbevis ofta uttrycks i slutet av tidsfristen för att meddela sådana.

(3) Upphävande av direktivets artikel 15 som inte längre är tillämplig.

(4) Ändring av artikel 24.1, så att en åtskillnad görs mellan fall av etablering och fall av tillhandahållande av tjänster med anledning av att de föreskrivna förfarandena beträffande sökandens ekonomiska förhållanden är ett alltför stort hinder för dem som tillhandahåller tjänster och kan omfatta förhållanden som även regleras genom förfarandena i artikel 22.3 och (endast beträffande etablering) artiklarna 17 och 18.

(5) Sista dag för införlivandet med nationell lagstiftning fastställs till den 31 december 1999.

I detta skede avses rapporten först överlämnas till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén samt till Rådgivande kommittén för arkitektutbildning för yttrande, så att deras synpunkter kan beaktas i det formella förslag som därefter skall läggas fram om ändring av direktiv 85/384/EEG.

RAPPORTER OCH REKOMMENDATIONER		
III/D/5149/4/88	Rapport och rekommendationer om arkitektutbildning: praktisk utbildning och erfarenhet (antaget den 30 maj 1989)	
III/D/5244/5/89	Rekommendation om arkitekt-utbildningens längd (antaget den 14 mars 1990)	Denna rekommendation välkomnades inte av alla medlemsstater
III/D/9033/3/89	Rapport och rekommendationer om samband mellan undervisning och praktik (antaget den 14 mars 1990)	
III/D/9125/3/89	Överväganden och rekom-mendationer angående artikel 3 (antaget den 14 mars 1990)	
III/D/5009/3/90	Rapport och rekommendationer om undervisning och utbildning efter examen (antaget 14 mars 1990)	
III/F/5326/7/90	Rapport och rekommendationer om lärarnas utbildning: etik och praktik (antaget den 23 oktober 1991)	
III/F/5359/8/90	Rapport och rekommendationer om utbildning som förberedelse för att arbeta som projektledare (antaget den 23 oktober 1991)	
III/F/5184/4/92	Rapport och rekommendation om ändring av artikel 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 6 oktober 1992)	Denna rapport och rekommendation välkomnades inte av alla medlemsstater

III/F/5043/6/92	Rapport och rekommendationer om projektarbete som inlärningsform på arkitektfakulteterna (antaget den 20 oktober 1993)	
III/F/5182/3/93	Rapport om ändringarna av punkt sex, sju och åtta samt av artikel 23 i direktiv 85/384/EEG för att beakta kommitténs rapport och rekommendationer angående ändringen av artikel 4 (dok. III/F/5184/4/92)(antaget den 20 oktober 1993)	Denna rapport välkomnades inte av alla medlemsstater
III/F/5168/5/93	Rapport och rekommendationer om arkitektutbildningen - Självständigt examensarbete: innehåll och utvärdering (antaget den 20 oktober 1993)	
III/F/5172/7/92	Rapport och rekommendationer om tillträde till arkitektutbildning (antaget den 15 juni 1994)	

YTTRANDE		
III/D/1661/1/87	Yttrande om huruvida ett belgiskt examensbevis överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 29 juli 1987)	Negativt yttrande. Examensbevis ej offentliggjort i EGT.
III/D/1662/1/87	Yttrande om huruvida ett belgiskt examensbevis överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 29 juli 1987)	Negativt yttrande. Examensbevis ej offentliggjort i EGT.
III/D/1663/1/87	Yttrande om huruvida ett tyskt examensbevis överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 29 juli 1987)	Negativt yttrande, men examensbevis offentliggjort i EGT nr C 88, 19.10.1988.
III/D/1664/1/87	Yttrande om huruvida vissa portugisiska examensbevis överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 29 juli 1987)	Negativt yttrande. Examensbevis ej offentliggjort i EGT.
III/D/1665/1/87	Yttrande om huruvida vissa brittiska examensbevis överens-stämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 29 juli 1987)	Positivt yttrande och examensbevis offentliggjort i EGT nr C 88, 19.10.1988.
III/D/895/1/88	Yttrande om huruvida vissa italienska examensbevis överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 13 april 1988)	Negativt yttrande. Examensbevis ej offentliggjort i EGT.
III/D/8303/3/93	Yttrande om huruvida italienska examensbevis i "Ingegneria edile" överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 19 oktober 1993)	Negativt yttrande. Examensbevis ej offentliggjort i EGT.
III/D/8304/3/93	Yttrande om huruvida det franska examensbeviset i arkitektur DPLG överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 19 oktober 1993)	Negativt yttrande, men examensbevis offentliggjort i EGT nr C 350, 10.12.1994 (94/C 350/06).

III/D/8314/1/94	Yttrande om huruvida examensbeviset "licenciatura em Arquitectura" som ges av Escola Superior Artistica do Porto överensstämmer med artikel 3 och 4 i direktiv 85/384/EEG (antaget den 15 juni 1994)	Positivt yttrande. Examensbevis offentliggjort i EGT nr C 65, 16.3.1995 (95/C 65/03)

ISSN 1024-4506

KOM(97) 350 slutlig

DOKUMENT

SV 04 13 16 06

Katalognummer : CB-CO-97-343-SV-C

ISBN 92-78-22395-6

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg

18